

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztő-ég: Mikó-utca 17. b. sz. (Földszint).

Kiadóhivatal
Vákar könyv- és papírkereskedése Csíkszeredán,
ahol a hirdetések és előfizetési díjak közzéadó.
Megjelenik minden vasárnap.

Felölős szerkesztő Dr. ÉLTHES GYULA.
Laptulajdonos VÁKAR L.

Előfizetési ár: Egész évre 48 Lei. (Külföldre 60 L.)
Félévre 24 Lei. Negyedévre 12 Lei. Egyes szám 1 L.
Kéziratok nem adódnak vissza.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak

A Romániához szakadt magyarság helyzete és jövője.

Második közlemény.

Írta: Dr. Pál Gábor.

A magyar nyelvnek az államigazgatás területéről való leszorítása minden rendszer nélkül ugyan, de folyton halad előre. A magyarság érzi a kormányzás minden terén, azt a terhet és megkülönböztetést, melyet faja és nyelve miatt kell elviselnie. Gyulafehérvári határozat, békeszerződés, megújuló időközökben tett kormánynyilatkozatok a kisebbség jogainak megteremtését és megoltalmazását az államhatalom kötelezettségének jelentették ki, de eddig meg nem tartották. Kormányrendszer és politikai fellépés változhatik a kisebbséggel szemben tanúsítandó magatartás irányában, de ez az esetleges változás nem állandó jellegű s az együttélő népek a békés munkájának nem felboríthatatlan megalapozását képezi. Ezért melőzhetetlen az a minden kormányhatalomtól független intézményes biztosíték, melyet a magyar kisebbség kulturájának, közigazgatásának és közgazdaságának védelmére és fejlesztésére a nemzeti autonomia jelent. Az autonomia nem leszorítása más népek jogának, hanem magasabb fejlettségű állam szervezete kiépítése, melyben az államegység keretén belül a kisebbség maga alkotja meg a saját érdekeit szolgáló jogrendszerét, melyet a változó politikai pártok hatalmi versenye által meg nem tanulható magaslatra emel és állami alaptörvénybe való felvétellel a különböző népek jogának kölcsönös megbecsülését változhatatlan intézményre teszi. A magasabb fejlettségű állam szervezete ily irányú megalakítása a területen és lakosságban megnövekedett Románia államérdeke is, mert a világháboruban átolt szenvedések után nem lehet az egyik nép érdeke a másik elnyomásának alapvetve nélkül, hogy első elégedetlenség káros hatásait meg ne erezné különösen a jelen és jövő időben, midőn a socialis és gazdasági felforgató törekvések a világ minden államának gondot okoznak. Az az állam fog a nemzetek nagy versenyében legkevesebb megrázkódtatást elviselni, mely a benne élő fajok őszinte együttélését autonóm szervezettel biztosítja, az autonóm jogokat érintetlen szentéggé emeli s nem hagy fenn más küldőteret, miut azt, melyen a világmozgalmak által felvetett nagy problémák megoldása fog lejátszódni. A kormánypolitika irányának ez az új szükségszerűsége azt a reményt nyújtotta, hogy a reánk borult sötét felhők mögül fel kel a nap s megvilágítja az utat, melyre rátérni az új állam érdeke is követeli. A remény hiábavalónak bizonyult.

Vajda Sándor volt miniszterelnök és Take Jonescu a bukaresti parlamentben még az osztrák békeszerződés tárgyalása alkalmával oly kijelentéseket tettek, melyek a kisebbségek jogainak legszűkebbre való szorítását indokolták s azt a kényszerűséget magyarázták, mely miatt az osztrák békeszerződést elfogadni kellett. A magyar békeszerződés ratifikálási vitája rendjén pedig a külügyminiszter és Maniu Gyula a parlamenti pártok nevében visszautasították a kisebbségek autonomiájára vonatkozó s a bánáti svábok vezére, dr. Muth Gáspár képviselő által tett javaslatokat.

Lupu dr. volt belügyminiszter erdélyi körútján bangozatiott oly elveket, melyek a nem-

zeti autonomia megalakításának szükségét hirdették az általa is felismert belső zavarok elhárítására. De ezek csak elvek s ezeket is csak akkor hirdeti, mikor az államhatalom gyakorlása már — kiesett kezéből. Argetoianu belügyminiszter Kolozsvárt nemrég jelentette ki, hogy „a mi ideálunk a svájci állapotok megvalósítása”. Az ideál azonban messze áll a valóságtól s a valóság akarásától azon irányutatók mellett, melyeket a kormány a hatóságoknak rendeleteiben megjelöl. Goga Oktavian kultuszminiszter pedig a magyar sajtónak június hó folyamán következő nyilatkozatot tett: „Mindem erőmet latba fogom vetni, hogy Erdély népeinek megbékülésén munkálkodjam s hogy itt nyugati állapotok jöjjenek létre. Azaz a gondolattal foglalkozom, hogy svájci mintára kantonális berendezést tereintsünk. Teljes nemzeti szabadság valamennyi itt lakó népnek, teljes politikai és jogengyelőség az összes társadalmi erők számára — azok az elvek, melyek minket vezérlenek”. Napkelet felé fordulva adunk volna hátat az Égnek s a mély felismerésen alapuló államférfiai bölcsességnek, ha az ígért földi boldogsághól eddig a legcsékélyebbet is megérnethük volna. Hónapok teltek el azóta s a hirdett cél elérése érdekében semmi sem történt. A magyar kultúra visszaszorítása, a magyar lakosság kiutasítása s számtalan, az előző cikkben felsorolt sérelem terjedelmében még növekedett azóta, mióta felelős miniszter — a svájci állapotok és teljes nemzeti szabadság megvalósítását hirdette. Még a román sajtó tekintélyes része is ünnepléses óvast emelt az államkormányzás azon módja ellen, mely a csatolt területekben folyik. Az „Adeverul” című lap azon kijelentést teszi, pár nappal előbb is, hogy hódított népek mintájára igazgatják a nemzeti kisebbségeket, pedig azok az állam belső ellenségei, kiknek feladata volna igazságos rendet teremteni. Jorga volt képviselőházi elnök az egész országnak hirdeti, hogy: „örültség az, a mit csinálnak, vagy még annál is több”. Ő is látja az államérdekei való célszerűtlenségét annak a kormányzásnak, mely a nem román nyelvű milliók elnyomását tűri s hatósági jogokkal ruház fel olyan egyéneket, kik büntetlenül sérthetik meg azok legföltettebb érdekeit.

A svájci állapotok megvalósítása legelső sorban azt követeli meg, hogy érvényben hagyassanak azok a törvények, melyek eddig a csatolt területen a személyes szabadságot, a gyülekezés és egyesülés szabadságát biztosították, valamint azok a törvények, melyeket a századokon át eltérő jogfejlődés hozott létre s a melyek a csatolt területek különleges viszonyait szükségszerűen szabályozták, a közeleti tisztaság lehető megvédésével, a hivatali önkény visszazorításával jogállamban élő szabad polgárok békés munkáját lehetővé tették. Az egységesítés folytonos hirdetése s az erre irányuló állandó előkészületek nem a svájci állapotokhoz való őszinte közeledést árulnak el. Az ítélő bírák és közjegyzők áthelyeztetlenségének, tehát függetlenségének felfüggesztése már nagyot lendített a közélet megrontásának folyamatán s a folytonos ígérettel teljes kormánynyilatkozatok

mögött rejtőző bizalmas rendeletek megnövelték a hatóságok önkényét, melyet Besszarábiában a parlamenti vizsgáló bizottság borzalmas képből tért fel s amely Bukovinában és Erdélyben is megdöbbentő jelenségeket mutat. Az óromániai közigazgatással való egységesítés Erdélyt 50 évvel veti vissza, — az erdélyi román nemzeti párt vezető politikusanak nyilatkozata szerint is. Moldva és Muntenia századokon át török uralom alatt éltek s 1859-ben, az egyesülés évében politikai fejlődésük és egyházi szervezetük hasonló fokot mutattott, de azért Cuza fejedelem csak három év múlva egyesítette a kormányzást Bukarestben, addig pedig mindkét tartomány saját külön kormányzás alatt állott. Erdély szoros összefüggésben állt Magyarországgal, de az 1848-ban kimondott unio mégis fentartotta az erdélyi viszonyok által követelt külön törvényeket, sőt az osztrák uralom az ötvenes években a rendeleteknek egész raját bocsátotta ki külön Erdélyre, melyek még ma is hatályban vannak, mert a teljes egységesítést az állami rend felborulása nélkül 70 év alatt sem lehetett keresztülvinni. Egy emberöltő nem volt elegendő Erdély és Magyarország teljes egységesítéséhez ezeréves kapcsolat dacára sem. Erdély és Órománia államszervezetének egységesítését azonban meg akarják valósítani — a jövő hónapban. Pedig Órománia sok oly intézményt nélkülöz, mely Erdélyben a haladottabb állami élet régen megvalósított követelménye. A hiteles okiratok felvételére rendelt közjegyzői intézmény, az árvák személyének és vagyonának védelmére szervezett árvaszék, a földbirtok tulajdonának nyitvántartására alapított telekkönyv, az önkormányzat-közigazgatásstb., ma sincs meg. A csatolt területek teljes egységesítése nem a svájci, hanem — az óromániai állapotokat valósítja meg, visszazökkenés tehát a már régen meghaladott múltba.

A minduntalan felvetődő egységesítés terve nem számol a teljesen elűtő jogrendszerrel, a Karpátokon innen eső föld természetszerű külön állásával, törvényeinek ebből folyó mély különbségeivel, hanem hajszol és tákol egységet, mely a valóságban zavart, bonyodalmat, de legfőképpen visszaesést jelent s amely főleg utját vágni törekszik a nemzeti autonomiának, a svájci állapotok elérésének. A miniszteri kijelentés tehát ígéret, hasonlóan — a többihez.

Svájci állapotokat csak svájci gondolkodású államférfi teremthet meg s az államban élő összes népek megbecsülését, az egyenlő igazság rendjének szükségét megváltozhatatlanul átértő kormányzás tarthat fenn, mely nemcsak az állampolgárok kötelezettségeinek, hanem a közhatalóságok rendelkezéseinek is megszeghetetlen korlátot emel és legfőképpen pedig az „uralkodó faj”-nak más népek felett való hatalmaskodását minden időkre megszünteti. Két millió német, nyolcszáz ezer francia, háromszáz ezer olasz békében él Svájcban s még a világháború körös-körül dúló orkánja sem tudta a különböző népek állami életének szabadságára épített megalapozásait megbontani. Egyik nép nem a másik felett való uralom megszerzésére, hanem kölcsönös segítésén s a közös szabad

ság fenntartásán, fejlesztésén munkálkodik. Valamikor a svájci állapotokat, az állameszmény legtökéletesebb formáját, a szabad közszellemet, az államban élő összes népek együttérzésének jelenségeit Svájcban figyeltem és bámultam. Ha azt az államszervezetet Erdélyben valószínűleg meg valamely hatalom, megteremtendő a földön is a keleti Svájcot s alkotmányának lényegét, az együttélő különböző fajok — örökbékéjét.

Svájcz három nemzete német, francia és olasz külön-külön alkotja meg törvényeit és igazgatja magát a saját területén kulturális, közigazgatási, igazságszolgáltatási és közgazdasági ügyekben. Hadseregében mind a három nemzet saját területén és saját vezényleti nyelvvel szolgáltatja katonáit közös vezetés alatt. Az állam, mint szövetség a három nemzet közös ügyeit, közös törvényekkel szabályozza s szövetségi bíróság dönti el a ritkán felmerülő ellentétet. Az az állam a három nemzet egyenjogúságának rendszerén épül fel, mely megtagadja azt a felfogást, hogy csak a többségben levő faj az államalkotó. Az egyenjogúság, a szabadság ott nem szó, nem ígért, nem ámbítás, hanem — állandó valóság. Az az állam a három nemzet önkéntes és nem kényszerű összetartásából él és nem arra fordítja minden hatalmát, hogy a kisebb nemzetet a maga fejlődésében s az ahhoz tartozó polgárokat a maguk életviszonyaiban visszazorítsa és elfojtsa.

Erdély és a magyarországi csatolt részek együttesen az államegység keretén belül második Svájcz lenne, ha az a közszellem, felfogás és irány jutna érvényre, mely a nyugati ideális államot megalkotta és fenntartotta. Békessé válna a benne élő népek élete, munkája. Az erdélyi és a még ide csatolt területeken élő románság is a népek elhelyezkedésének ezen újabb, magasabb célú formáját kellene követelje, hogy megvédje magát Orománia kizsárolása elől, mert azzal szemben maga az itteni románság is kisebbséggé vált. A régi királlyal való tulságos egységesítésnek már sokban érzi hátrányait: a pénzbevételekkel ért károsodás, a kárpátok tulsó oldaláról átszivargott vesztegetési rendszer, a hivatalokban folyton tapasztalható önkényes visszaélések, az igazságszolgáltatás hanyatlása és sok közös sérelem együtt bántja Erdély, Bánát és a Királyhágón tul levő területek összes lakosságát. De a gazdasági érdekek egész láncolata is egymásra utal minden itt élő népet. Erdély-Bánát földje a világházak közül kiemelkedve válna minden időkre a békés alkotó munka nyugodt országává, ha csak államszövetségi viszonyba jutna a régi Romániával s az Erdély-bánati államszövetség külön önállóan alkotná meg törvényeit a földjén élő összes népek közös ügyekben, a nemzeti egyenjogúságra alapított autonómia megszervezésével pedig biztosítaná azt, hogy az iskola, kultura, közigazgatás, bíróság és közgazdaság felett minden nép saját maga alkotta szabályokkal és általa választott tisztviselőivel kormányozza magát. Különösen a közgazdasághoz tartozó ügyek: a művelés alatt levő föld — és az erdő gazdaság fellendítése, védelme, a természeti kincsek kihasználása, ezekre vonatkozó intézmények létesítése, mint autonóm jogkör nyújtása az a megnyugtató, hogy megelhetésének eszközeit, jólétének fokozását és megalapozottságát minden nép saját igénye és fejlődése szerint rendezheti be.

A vágyakozás, mely a magyarság együttérzésével a szabad faji és egyéni élet eme egyszerűségét a nemzeti autonómia alakjában kívánja, nem táplálja azt a reményt, hogy Románia vezető politikai ezen új államrendszer felépítésére hajlamosságot mutatnak. Az a sok nyilatkozat, kijelentés és ígért, mely Svájcot emleget, nem nekünk tervez, hanem szol a külföldnek, hogy nagy tervek rebesztésével a kisétség jelenlegi elnyomását leplezze és a magyar nagy- és középbirtok megsemmisülését jelentő földreform végrehajtásáig a nemzeti autonómia megvalósítását elodázza. Az a "mentegőző", melyet az áll. mf. rnak egyértelmű kijelentés, a kisebbségi jogokkal szemben kifejezett, — a nem akarás félreismerhetetlen tünete volt. De reményünk azért nem veszett el. A békekonzferencia megalkotta azt, hogy az államhatárok nem egyeztetetők össze az egy faj népezzség határaival s ez a megalkotás

azt a meggyőződést eredményezte, hogy a fajok összekeveredésének kiegyenlítését, a fajok viszonyának új elrendezését, az egyenranguság megteremtését s mindezen szükség-szerűségeket új államszervezetbe való összefoglalását, nemzeti autonómia létesítésére kell felépíteni. Ezért a Párisban 1919. évi december hó 20-án aláírt kisebbségi egyezmény 12. cikkelye a kisebbség jogainak megvédését nemzetközi kötelezettségnek jelentette ki és a békeszerződés 47. §-a kötelezte Romániát arra, hogy a létesítendő autonómia megalkotására nézve elfogadja mindama rendelkezéseket, melyeket a nagyhatalmak ez iránt a kisebbségek védelmére szükségesnek látna és megállapítanak. A világszerte mutatózó válságok eddig talán akadályozták a nagyhatalmak vonatkozó rendelkezését, de a diplomáciai viszony felvétele után már nem késhet soká.

Az erdélyi magyarság hivatott képviselőinek meghallgatása bizonyára nem fog elmaradni a békeszerződés 47. §. alapján megállapítendő kisebbségi autonómia kidolgozásánál. Addig is arra van szükség, hogy a magyarság a felfogás és akarat egységes álláspontját teremtsen meg. Legfőképpen annak megértése és megértetése szükséges, hogy nem csupán a székelység, hanem a Romániához szakadt két millió kétszáz ezer főnyi magyarság nemzeti autonómiáját kell követelni. Ennek a jelentékeny számú kisebbségnek vágya, akarat, elhelyezkedése teendő problémává s nem szabad az autonóm jogkörrel a székelység létszámára csökkenteni, mert minden időre az egész elszakadt magyarság faji létének, fenntartásának és kölcsönös védelmének segítését az új viszonyok, új hivatásunkká tették.

Az elszakadt magyarság politikailag még nem szervezkedett. Az az idő, mely 1918. évi november hava óta eltelt, a tartózkodást követelte az államhatárok megváltoztatásának nemzetközi kinyilatkoztatása előtt. Meg kellett várni, míg a háborút a béke befejezi. Előbb az ostromállapot és cenzura megszüntetése volt soron, azután az önkény és hatalmaskodás visszaparancsolása következik, mert ezek miatt, erőteljes cselekvéssé válna a többit jelentő néma visszavonulás. A békekonzferencia kezébe vette a háborút vesztett népek sorsának elrendezését. Az elszakadt magyarság várakozik az elrendezés kinyilatkoztatására. A még mindig húzódozó határkijelölés, az autonómia vonatkozó nemzetközi rendelkezések késedelme s legfőképpen az egyéni és közszabadságnak a kivételes ostromállapot eltörlése után is folytatódó letiprásai — még várakozásra készítetnek, azt is megemlítve, hogy a békeszerződés egész tartalma még nem is ismeretes. Ez a várakozás eddig sem összehesztésen, hanem együttérzés alapult. Véletlen volt tehát, de így is célszerű.

A politikai szervezkedés hosszasan azonban nem késhik. A magyarság felépíti nemcsak a szervezőt, mely nagy feladatokra hivatott. A jövőd alapját a megalakítandó szervezett elhatározásainak iránymutatása fogja lerakni. Egység és összetartás, áldozatkészség és küzdelem fogja azon jogokat kivívni, melyeket ígért és szerződés biztosított, de meg nem adott.

A magyar sajtó politikai szervezet nélkül is tiszteltreméltó kitarással felelt meg eddig hivatásának. A magyar nép jogainak tiszteltben tartását, égbekiáltó sérelmeinek orvoslását a legnagyobb önkény idején is hirdette, követelte. De nemcsak azt tartja feladatának, hogy sérelmeket hangoztasson, hanem irányt mutatott nagy elhatározások idején s tettekre készített a magyar kultura megoltalmazása terén. A tisztviselők esküre jelentkezésének szükségét és visszahelyezésének folytonos követelését a sajtó hangoztatta; a kolozsvári magyar küldöttségnek a belügyminiszter előtt való megjelenését s a magyarság sérelméről előtárását a sajtó munkája előzte meg. A passiv magatartás megváltozása tehát politikai szervezet nélkül is bekövetkezett részben.

A magyar nemzeti autonómia elkerülhetetlen szükségének érzete megérlelődött már a lelkekben. A magyar sajtó csak egységet kell teremtsen a követelés módjának és eszközeinek megválasztására és alkalmazására. Az autonómia terjedelmére és tartamára terv is van már, de publikálása még nem időszzerű, mert a politikai szervezkedéssel egyidejűleg körülhat csak megvitatás alá. A későbbi politikai

szervezkedés legfőbb célját a nemzeti autonómia kiküzdése és megalkotása fogja képezni, mely körül az egész elszakadt magyarság tömörül. E célra a magyar társadalom minden rétege egyesül majd kidolgozott program alapján, amely összetartó erőt létesít. Ez okból az autonómia és a magyarság kulturális gazdasági védelmére vonatkozó programon kívül nem mutatkozik célszerűnek más programot is megállapítani, mert az a felfogások különbözőségéből, társadalmi és felekezeti ellentétekből származható válaszfalakat emel. A politikai szervezkedés tehát nem kíván olyan leköttőségeket, melyeknek az egész magyarság alá nem vehetné magát.

A bánati svábok, erdélyi szászok vezeterei Muth, Schullerus, Connerth, Kräuter intó szoval hivatgatnak, buzdítanak a magyarság szervezkedésére. Segítséget várnak és ígérnek. A sors egyforma utat jelölt ki számunkra s együtt fogunk bizonyára küzdeni jogaink elismeréséért is, ha ideje elérkezett. A svábok autonóm követelése a magyarság lelkületében szervező nélkül is kiforrott vágyakkal találkoznak. De a magyarságnak a szervezkedés előfeltételeit előbb még meg kell teremtenie: a magyar kulturális és gazdasági egyesületek fejlesztését, bővítését, az elszakadt magyarság összefoglalásának előkészítését, az akarategység kiképzését.

A sajtó végzi, teljesíti ezt a nagy feladatot, mint előkészítést nagy elhatározásoknak. De párhuzamosan reávilágít a későbbi haladás útjára is. A felekezeti oktatás fejlesztése és egységbe foglalása, a magyar kultura szimbolumának: a magyar egyetemnek felállításása, a városok és megyék önkormányzatának visszaállításása, az ezek vagyonával való gazdálkodás ellenőrzése, magyar vállalatok, gyárak alapítása.

Az elkövetkező feladatok meghatározásai, iránymutatásai. A sajtó terjeszti az eszmét, életre kelti a tervet, segíti a megvalósítást. Új hivatást is tölt be: Bukovina, Moldova, Bukarest és a nagyobb oromániai városok magyar lakossága velünk való együttérzésének felkeltését, a tőlünk régen eltávozottak, vagy azon a földön ősidőkben megtelepedett véreink kultúrközösségbe való bekapcsolását.

A Romániához szakadt magyarság szervezésének az új helyzettel kijelölt központja csak Kolozsvár lehet, honnan Erdély, Bánát és a Királyhágón tul levő részek is irányításukat várják. A tekintélyes sajtó, eleterős színház, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, Múzeum egyesület, könyvtárak, tudomány, művészet és magyar egyházak központjai, földrajzi fekvés Kolozsvár felé mutatnak utat a cselekvések színhelyéül. A szászok is Szebet választották, hol szász kultúregyletek, iskolák, könyvtárak, egyházi vezetés, Bruckenthal-múzeum és a szász egyetem vagyoni központja egyesül.

A szervezkedés és kulturális munka, program és cselekvés csak jogaink, nyelvünk védelmére de nem a románok hasonlóan feltett kincseinek megtámadására irányul. Törekvésünket a jog tudata erősíti és a szabadság mérhetetlen szeretete irányítja.

Dr. P. SARRU.

A bukaresti klinika volt gyakornoka. Belgyógyász. A bőr és nemi betegségek szakorvosa. Orr-, gége-, fülgyógyász. Gyógyítja a legmodernebb elvek alapján a vérbajt.

A t. közönség érdekében készletben tart Neosalvarsant minden adagokban.

Rendel naponta délután 3-6-ig.
Csikszereda, Hargita-utca 32. szám.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **As ügyvédek munkában.** A múlt hónap 26-án végre a csikszeredai ügyvédek is bejegyezték a kamrába és így mindnyájan megkezdhetik munkájukat. Az egykor hatalmas ügyvédi kar ma mindössze tizennégy tagot számlál, akik most mindnyájan megnyitották irodájukat. Az irodájukat most megnyitó ügyvédek a következők: dr. Booskor Béla, dr. Balogh Lajos, dr. Duradics Félix, dr. Élthes Zoltán, dr. Gál József, dr. Kovács Albert, dr. Kovács Gyárfás, dr. Pál Gábor, dr. Szántó Samu, dr. Tauber József, dr. Zakariás Jenő és dr. Zakariás Manó.

— **Előléptetés.** A Csikszeredai Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága folyó hó 8-án tartott ülésén B. Nagy József főkönyvelőt cégvezetővé nevezte ki. Ez előléptetés B. Nagy József nézve honorálás akart lenni lelkiismeretes és kötelességtudó munkásságáért, egyben ez avazma őt fiatalon egy jelentős teljes pozícióba helyezte. Gratulálunk!

— **A csikszeredai törvényszék visszahelyezése.** A csikszeredai ügyvédek kérésére a marosvásárhelyi ügyvédi kamara előterjesztést tett az igazságügyi részrehozatal Brassóba bevitt csikszeredai törvényszék visszahelyezése iránt. Ez a kérés annyira indokolt, hogy bővebb indoklásra nem szorult. Nem is hiszünk, hogy a visszahelyezés kőszekedjék, mert egy államnak célja a fejlődés és nem a visszafejlesztés.

— **Házaság.** Batea Miklós eljegyezte Kövér Sándor és neje Simó Ilona leányát Annuskát, Csikszeredában.

— **Vakmerő lólopások.** Vasárnap éjjel ismeretlen tettesek megkísérelték de Place József vicomte gazdasági felügyelő lovait az istállóból ellopni. Tettesek a felügyelő két lovét kocsilóvá szemelték ki és kármányul. Az istállóban ezek állottak legkívül. Az egyik ember a lovak egyikét kivette, a másikat pedig társa szeme kiindította az istállóból. Az istállóban alvó kocsis nem ébredt fel. Egy szerencsés véletlen azonban közbejött, mely megakadályozta a vakmerő lólopást. A második ló ugyanis, amint az istállóból kivették, utközben három egymás mellett álló vizes vedret döntött fel a lábával, amelyek olyan görömpölést okoztak, hogy a kocsis mély álmából felmált. A sötétben némileg tájékozódva, kifutott az udvarra és lármát csapott. A tolvajok annyira meglepettek, hogy a lovakat elcsapták, ők pedig nyomtalanul eltűntek az éj sötétjében. A lopás így meghiúsult. A rendőrség most keresi a tetteseket.

— **Uj koronabeváltás.** A bejelentésen felüli vagy egyáltalában be nem jelentett koronák beváltása a napokban megkezdődik. Előbbinél igazolni kell a jogszert szerzést, utóbbinál pedig a vis majort, ami miatt a bejelentés elmulasztott. A kéréseket október hó 15-ig kell beadni a kellő bizonyítékokkal felszerelve. A 40 százalékos bunnok beváltása már megkezdődött. Először a hivatalos bunnokat váltják le, ezután a magánosokét. 2-3 hét alatt az összes bunnokat beváltják. A tizezer koronások is legközelebről beváltás alá kerülnek.

— **Egy volt detektívönök letartóztatása.** A szekelyudvarhelyi törvényszék vizsgálóbírója az ügyesség indítványára elfogatóparancsot adott ki Voicu Ionon volt szekelyudvarhelyi detektívönök ellen hivatali hatalommal való visszaélés büntetése, személyes szabadság megsértésének vétsége, hivatali sikasztás büntetése és csalás vétsége miatt. Nevezett ugyanis törvényes ok nélkül letartóztatott egy székellyderzi polgárt, őt a katonai állomásparancsnok-ságon a katonákkal megverte, továbbá egy szekelyudvarhelyi borkereskedőt nagyobb mennyiségű bort és talpat csikart ki s a legutóbbi repatriálási vonattal a vándorolt utasok lefogalmat pénzéből 99 dollárt elcsikkasztott.

— **Megint lopják a méheket.** A múlt héten dr. Tauber József ügyvédől és egy pár nap mulva Miklós Lajos vármegyei aljegyzőtől eddig ismeretlen utasok 1-1 méhesládót loptak el. A rendőrség nyomonoz. Dr. Tauber jutalmat tűzött ki a tettesek nyomravezetőinek.

— **A piac.** A maximális árak következtében a csikszeredai piac csaknem teljesen üres. A gazdasági bizottság teljesen tartózkodó magatartást tanusit. Egyelőre a maximális árak változatlanul érvényben vannak s azok szigorú betartására az árvizsgáló bizottság hirdeteményileg újból felhívta a közönséget.

— **Szüreti mulatság.** A csikszeredai Ipartestület Iparos Nőgyűlése 1920. évi október hó 28-án (szombaton) szüreti mulatságot rendez, a „Vigadó” szüretműsöt. Részletes műsört lapunk jövő számában közölünk.

— **Zsögödfürdőn** minden pénteken, szombaton vasárnap egész napon át meleg kádfürdő áll a közönség rendelkezésére. Fenti napokon a társasági is közlekedik, úgy a délelőtti mint a délutáni órákban.

— **Lehet sürgönyözni Magyarországra.** Október hó 1-től kezdődőleg Magyarországgal a táviratforgalom felvétetik. Táviratok megírhatók bármilyen európai ország nyelvében, egy szó díja 1 Lei 26 bani. Táviratdíjak 50 százalék kedvezményt élveznek. Magyarországra szóló táviratokat Kolozsvár, Nagyvárad, Arad, Temesvár és Bukarest központok továbbítják.

— **Az Atlétikai Club** és a helybeli 16. vadász-ered tiszti válogatott csapat, a katonai sporttelepen vasárnap fociball mérkőzése folyó hó 10-én délután 3 órakor. Belepő-díj: Főhely 10 Lei. Állóhely 5 Lei. Bekérjegy 2 Lei.

— **Gazdak figyelmébe.** Az Erdélyi Gazdasági Egylet Agrar szakosztálya kiadta Erdély, Banát és a többi csatolt magyar területekre vonatkozó Agrar-reform rendelettervényeket magyar fordításban. A füzet az 1919. szept. 10-én kelt 3911—1919. számú rendelettervényt foglalja magában, úgy egyeztetve össze a két szöveget, ahogy ma hatályban van. A füzet függeléként közli az aláírt békeszerződés azon szakaszának fordítását illetőleg ismertetését, amelynek az Agrar-reform rendelettel kapcsolatban állanak. A fordítás és összeegyeztetés dr. gróf Bethlen Pál ügyvéd munkája. A füzet

ára 6 Lei s kapható a Csikvármegye Gazdasági Egylet titkári hivatalában Csikszereda, vármegyehez.

— **Ipari és pénzügyi compass.** „Románia” cég alatt 25 millió alaptőkéjű vállalat létesült Bukarestben, mely az egész romániai ipari és kereskedelmi vállalatokat részletes adatokkal tartalmazni fogja. Felhívja az iparkamara az összes vállalatokat és kereskedőket, akik cégükre vonatkozólag adatokat akarnak szolgáltatni, vagy cégükről információt akarnak közze tenni, hogy azt saját érdekében a marosvásárhelyi kamaránál sürgősen jelentésük be, mert az övkönyv november hóban már nyomdába kerül.

— **Dr. Negrea János ügyvéd** irodáját Csikszeredában, Gimnázium-utca 18. sz. alatt, dr. Csedő-féle házban megnyitotta. 13—

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL *)

Elkallódott vármegyei akták.

Vasu prefektus figyelmébe.

Az utóbbi időben kereskedőinknél és iparosainknál sűrűn lehet látni hivatalos vármegyei ügyiratokat, melyeket csomagoló papírnak használnak fel. Ilyen hivatalos ügyiratokba csomagolják a husz Czáká Bélu és Cseh István mészárosoknál, a fehérneműt és gallérokat Hajdu mosóintézetében és máshol. Hír szerint a tiszti főügyész iratok és perszonák teljesen eltűntek, de elkallódottak más nagyfontosságú, soha nem pótolható akták is.

Nem tudjuk, hogy egy véték tisztviselő nyereskedéséről avagy gondatlanságról van szó, mindenesetre kérjük a vármegye prefektusát, hogy a legszigorubb vizsgálatot rendelje el és mutse meg a köznek, ami még megmenthető.

Csikszereda, 1920. október hó 7.

Több városi polgár.

Vidéki iparosok figyelmébe!

A Csikszeredai Ipartestület elnöksége, több vidéki önálló iparos azon kérdésre, hogy lehetnek-e a testületnek tagjai, ezúton értesíti, hogy az 1884. évi XVII. tc. betartásával, bármelyik vidéki iparostester lehet tagja.

Azon régi tagok pedig, akik a menekülés után meghívtást és üzleti felszólítást nem kaptak, onnan ered, hogy a menekülés alkalmával a székhez elégséggel a törzkönyvek is megsemmisültek s így az új eljárásnak nem áll nyilvántartás rendelkezésre. Azért tehát, akik továbbra is a testület kötelékében kívánnak maradni, kérjük, hogy okmányait hozzák magunkkal és régi jogaikba visszahelyezzük.

Csikszereda, 1920. évi október hó 6.

Gyónós Gyula,
ipt. titkár.

Biro József,
ipt. elnök.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk. és Kiadó.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Aláírási felhívás.

1. A Csikmegyei Székelybank r.-t. folyó évi szeptember hó 28-án megtartott rendkívüli közgyűlésén 100.000 Lei alaptőkéjét 4000 darab egyenkint 100 Lei névértékű új részvény kibocsátásával 500.000 Leire való felemelését határozta el.

2. Az ujonan kibocsátandó 4000 drb részvényből 1000 darabra a régi részvényesek elővételi joggal bírnak oly képpen, hogy minden régi egy részvényre egy új részvény esik, a fennmaradó 3000 darab pedig nyilvános aláírással bocsátatik és bárki által szabadon jegyezhető. Ez utóbbi tételre nézve tulajjegyzés esetén fentartja az igazgatóság azt a jogát, hogy a jegyzéseket tetszése szerint leszállíthassa; — esetleg a jegyzés szerint állapítja meg az alaptőke összegét.

3. A kibocsátandó új részvények a régi-ekkel mindenben egyenlők, 1921. évtől járó részvényekkel lesznek ellátva és az 1921. évbeli üzleti eredményben részesülnek.

4. Az elővételi jog 1920. évi november hó 15-ig gyakorlandó az intézet helyiségében, nem gyakorlása esetén a fennmaradó részvényeket az igazgatóság szabadkézből értékesíti.

5. Nyilvános aláírással bocsátott részvények aláírási határideje 1920. november hó 30 ig bezárólag.

6. A kibocsátandó új részvények árfolyama a régi részvényesek részére részvényenkint 150 Lei. Az új részvényesek részére 170 Lei.

Az árfolyam értékéből 100 Lei a részvénytőkét illeti, míg a költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalék-alap javára fog fordítottani.

7. A befizetések a következőképpen eszköz-
lendőek:

Első részlet a jegyzés, illetve elővételi jog gyakorlásánál és pedig részvényenkint 50 Lei;

második részlet 50 Lei 1921. év január hó 1-én, végül a régi részvényesek által 50 Lei, az új részvényesek által 70 Lei. — 1921. év február hó 1-ig. A részvényesek a befizetett összeg után a befizetés napjától számítva 1920. év december végéig 5% kamatot kapnak az 1920. üzletévi rendes közgyűlésünk után; — ellenben a még ez évben be nem fizetett összeg után 5 százalékos kamatot kötelesek fizetni.

A jegyzés alkalmával akár több részlet vagy az egész összeg is egyszerre befizethető.

8. A részletek késedelmes befizetése vagy a befizetés elmulasztása a jegyzés törlesztését vonja maga után és a már befizetett összeg a tartalék-alap javára fordítottatik s a törült részvények helyett az igazgatóság új részvényeket bocsátat ki.

9. Az új részvények mihelyt elkészítetnek, kiadatnak.

Csikszereda, 1920. évi szeptember hó 28.
Csikmegyei Székelybank Részvénytársaság Csikszereda.

Keresetetik egy jókarban levő egyszerű ruhaszekrény. Hol? Megtudható a kiadóhivatalban.

Egy teljes hálószoba-berendezés eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Egy négyszobából és mellékhelyiségekből álló lakas eladó. Eladó nevét megmondja a kiadóhivatal. 1—2

„Otilia” mentholos sóborszesz minden eddig felülmul. 2—13

Jól fejlődött báznai és mangalica malacok és süldők, a Földmivesiskolánál eladók. 2—2

Csikszeredai Takarékpénztár R. T. áruosztálya.

HIRDETMÉNY.

A vármegye közönségének b. tudomására adjuk, hogy terményosztályt létesítettünk. Foglalkozunk gabonaművek és hüvelyesveteményeknek nagyban való eladásával. Buzs, rozs, árpa, zab, kukorica

vagon tételekben

azonnal való, vagy határidőhöz kötött szállításra előnyös napi piaci áron megrendelhető. Ugy lefelé, mint szobeli megkeresésre készséggel nyújt díjtalan felvilágosítást a

Csikszeredai Takarékpénztár R. T. áruosztálya.

Csikmindszenti Tejgazdaságnál tartani való anyakocák, süldők, és malacok eladók. Vétel eszközölhető Mindszenten Molnár Lászlóné-féle udvarban. 3—3

Hirdetmény.

Figyelmeztetem a közönséget és a kereskedőket, hogy a megállapított maximális árak továbbra is érvényben maradnak.

Az illetékes rendőri közegek utasítva vannak azok betartásának legszigorubb ellenőrzésére és arra, hogy az észlelt legcsekélyebb visszaélést haladéktalanul jelentésük be az árdragítások felett ítélkező bírósághoz, ahol is az illető árdragítók a legszigorubb büntetésben fognak részesülni, mint a 2969—1919. számú Decretben foglalt intézkedések megezegői.

Miercurea-Ciuc, 1920. okt. 5-én.

Az árdragítások felett ítélkező bizottság elnöke.
Ciurea m. p. táblabíró.

Üjdonság!

Báró Nopcsa Elekné ujaradi uradalmi sörfőzdéjének csikmegyei főraktárosa

SZÁNTÓ ERNŐ,
bor-, sör- és szesznagykereskedő

Csikszereda, Városház-utca 4. sz. a. ajánlja naponta friss töltési palack és minden nagyságu hordós elismert elsőrendű

sötét dupla maláta Bika és világos Király Bika söreit.

Viszonteladoknak árengedmény! Helyben házhoz szállítva. 11-13

Ha butort akar vásárolni,

ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

SZÉKELY és RÉTI

Erdélyrészi Butorgyár R.-Társaság hatalmas szépen berendezett

BUTORTERMEIT

Nagy választék egyszerűbb és egész finom butorokban, jutányos árak, szolid kiszolgálás. 28-

Nr. 2867—1920.

PUBLICARE DE OFERT.

Politia de stat din Sft.-Gheorghe pe anul 1920 pentru incalzirea birourilor si a incaperilor apartinatoare acestui oficiu are necesitate de 30.000 kgr. lemne de foc (fagi, carpine si stejari).

Cei cari doresc a furniza aceste cantitati de lemne pana in 15 Octomvrie 1920 sa-si inainteze ofertele in scris acestui oficiu.

Sft.-Gheorghe, la 26 Septemvrie 1920.

AJANLATI HIRDETMENY.

A sepsiszentgyörgyi államrendőrségnek 1920—1921 fűtési idejére 30.000 kgr. tüzelő fára van szüksége a hivatalos helyiségnek és ezzel kapcsolatos más helyiségek fűtésére.

Mindazok, akik ezen famennyiségnek szállítására reftetálnak folyó évi október hó 15-ig adjanak be írásbeli ajánlatot a helybeli államrendőrségnek címezve.

Sft.-Gheorghe, la 26 Septemvrie 1920.

Seful politiei.

Fordítások román és német nyelvre.

Mindennemű ügyiratok (kérelmek, szerződések, üzleti levelek stb.) román vagy német nyelvre való fordítását elvállalom. Dél-előtt a gimnáziumban, délután lakásomon vagyok található. —

Mayer János, főgimn. tanár, volt fővárosi román és német bites tolmács.

Tusnadfördön egy tisztességes és szorgalmas hazaspár keresetlik házmesteri állásra. Bovebb felvilágosítás: ad az Eza-vitia tulajdonosa. 3

Mindennemű ruhákat, fonal, piús, selyem festését,

báli toilett, paplan, függöny es kezimunka tisztító gyűjtödomet megnyitottam

Tarsai Sándor

divataru-üzletében Csikszereda, Fötér.

Gyár és főüzlet Brassó

Svaab Andor,

Csikrák-utca 2. sz. (a volt cușorke-gyárban).

16-28

Meghívó.**A CSIKSZEREDAI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

1920. évi október hó 17-én délelőtt 9 órakor

vagy ha elegendő részvényes meg nem jelenne

1920. évi október hó 24-én délelőtt 9 órakor

Csikszeredában, az intézet helyiségében

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉST

tart, mely közgyűlére a részvényesek tisztelettel meghívatauk.

Tárgysorozat:

1. Előki megnyitó, jegyzőkönyvvezető és hitelesítők kijelölése.
2. Az alapszabályok 23. és 52. §§-ának módosítása.

A közgyűlésen résztvenni kívánó részvényes tartozik részvényét, mely 1919. év december hó 31-ig a részvénykönyvben nevére volt írva, legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtti tehát 1920. évi október hó 13-án déli 12 óráig Csikszeredában az intézet pénztárára vagy a Gyergyói Bank és Takarékpénztárnál Gyergyószentmiklóson elismervény címében letenni. Ugyancsak letétbe helyezhetők az 1919. évi alaptörvény felemelési alkalmával kiszolgáltatott a részvényeket helyettesítő „Ideiglenes Elismervények” is. A helyi adóhivatálnál korábban letett részvények letéti jegye szintén deponálható.

Más részvényes képviselőiben — kivéve a kiskorúak, gondnokoltak és jogi személyeket, — csak azon részvényes jelenhet meg, ki saját részvényének deponálásával igazolja részvényesi minőségét.

Csikszereda, 1920. évi október hó 8-án.

Az igazgatóság.

Schieb Gépgyár R.-T.

Fiókja: Marosvásárhely.

Strada Calarasilor — Kossuth L.-utca 7. szám.

Ajánlunk I-a szákkötőző zsinogot (manilla) kg.-ént 100 korona. Szakszerűen berendezett technikai kereskedésünkben raktáron tartunk mindenemű tömitéseket (pakolás), gépüzemi-, fűrészgári- és malomipari kellekakat, malomhoz selyem szitaesőveteket, gépolajakat, gépzseirt (tavotta) stb., új benzines szívógázmotorokat s nagy választékban mindennemű mezőgazdasági gépeket, cséplőgépekhez 800 kilogrammos tizedes mérleget.

Telefon-szám 283.

VERESS SÁNDOR Dr.

FOGORVOS

Rendel naponta délután 2-6 óráig.

Csikszereda, Miko-utca 34. szám.

„DESINFORM”

a legjobb fertőtlenítő.

Gyártja az „Otilia” Vegyészeti Gyár R. T.

Marosvásárhely.

3-15

Szesz- és szeszestital kimérők figyelmébe!

Van szerencsém a vásárló közönséget tisztelettel értesíteni, hogy Városház-utca 4 szám alatt állandóan raktáron tartok

szavatolt 96°-os finomított szeszt, az összes rum és legkiválóbb likőrféléket, valamint kisűstön főzött szilvórium-, borseprő-, törköly- és cognacot

a legfinomabb minőségben hegyaljai borokat.

Báró Nopcsa Elekné uradalmi sörfőzdéjének Ujarad, Csikmegyei főraktára.

Viszonteladónak a legolcsóbb napi áron számítva árengedménnyel.

Szives pártfogást kérve, maradok tisztelettel

32-52

Szántó Ernő, bor-, sör- és szesz- nagykereskedése

Csikszereda r. t. város korlátlan italmérésének üzletvezetője

Csikszereda, Városház-utca 4. szám (Régi postaépület).

ÉRTESÍTÉS. Csikszereda és vidéke nagyérdemű közönségét tisztelettel értesítjük, miszerint Rákoczy-utca 12. szám alatt egy

BÁDOGOS ÜZLETET NYITOTTUNK.

Raktáron tartunk: Kou hadényeket, fürdőkádakat és takaréktűzhelyeket. Készítünk megrendelésre épület-bádogos munkákat, fürdőberendezéseket, vízvezeték munkákat, szivattyú és kut javításokat, takaréktűzhelyeket a legolcsóbb kivitelől a legmodernebb kivitelig. — Minden a bádogos iparszakhoz tartozó munkákat mérsékelt árak mellett pontosan eszközölünk.

Kérve a nagyérdemű közönség szives pártfogását, teljes tisztelettel:

Berkovics és Kóka bádogosok, Csikszereda.

21-23